

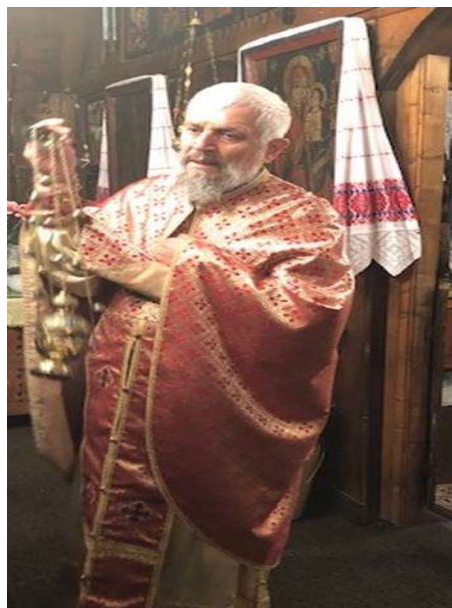
Tradiție muzicală la Bisericuța Ortodoxă de lemn din Băile Felix

(Constanța Cristescu, muzicolog – 21 septembrie 2020)

Pentru turiștii care poposesc în Băile Felix din județul Bihor, pe lângă minunea curativă a băilor termale, pe lângă frumusețea naturală oferită de lacul cu nuferi și broscuțe țestoase meditative, pe lângă aleea cu platani seculari ce sugerează trupuri umane metamorfozate în trunchiuri, **Bisericuța Ortodoxă din lemn** ce străbate autoritar văzduhul cu ascuțișul crucii turlei, este o atracție vizuală căreia nimeni nu-i poate rezista.

Este monument arhitectonic de secol al XVIII-lea, fiind cunoscută ca **Biserica de lemn din Brusturi**, construită din lemn de gorun de un oarecare *Meșter Toadere* și sfințită în anul 1785, conservată apoi, începând din 1961 - după ce în localitatea Brusturi oamenii au ridicat, în anul 1957, o biserică de zid -, în curtea Muzeului Țării Crișurilor din Oradea până în ultimele decenii, când în urma retrocedării clădirii muzeului vechiului său proprietar, bisericuța a fost din nou transmutată în centrul Băilor Felix, unde atrage, ca un magnet, ochii turiștilor. O fotografiezi din toate unghiurile posibile și aștepti orele zilnice ale slujbelor bisericești să poți intra, ca să-ți continui revelația frumuseții ei interioare.

O bisericuță cât o mânășă adună în palma ei zilnic statornicia și dragostea credincioșilor locului, păstoriți de vrednicul arhimandrit Iorest Grebenea, călugăr pustnic format în obștea mănăstirii Putna, devenit apoi restaurator de lăcaș monahal, renovator al vieții mănăstirești și stareț al Mănăstirii Izbuca din județul Bihor, iar în ultimele decenii, slujitor al Bisericii Ortodoxe Române din Băile Felix, la a cărei reconstruire a contribuit personal.

Decorul interior pictat al bisericii este realizat de Părintele Iorest cu iconografie pictată pe sticlă de el însuși prin tehnici tradiționale, vrednicul pustnic izolat în pustia urbană a Oradei fiind înzestrat cu o vastă cultură și un rafinament artistic ieșit din comun, dar și cu o sete de exprimare artistică filocalică nepotolită. Sfinții și Persoanele Sfinte din icoane te

întâmpină cu privirea luminoasă a ochilor, învăluindu-te în afecțiune și blândețe nemărginită.

Să stai și să nu te mai duci de acolo. Te odihnești ca nicăieri altundeva.

Seară de seară se săvârșește Vecernia, iar bisericuța se umple cu credincioșii localnici, care ascultă răbdători și mulțumiți, după o zi de lucru, slujba. Trăiești un inexplicabil sentiment de tihnă. Prin bisericuță se perindă și turiștii veniți în stațiune, care își găsesc în lăcașul împovărat de istorie și o benefică terapie spirituală.

Slujirea simplă, de o modestie copleșitoare, apoi cântarea de la strană, te farmecă. Obișnuit fiind cu cântarea psaltică măiestrită de la strana Catedralei Patriarhale din București transmisă în direct pe posturile centrale de televiziune și pe TV Trinitas, te frapează cântarea specifică locului, ce se arată a fi o sinteză multiseclară a muzicii de tradiție bizantină cu folclorul locului. Cântarea de strană din bisericuță, susținută meșteșugit de cântărețul bisericesc Popa Miron și de

însoțitorii săi, te proiectează într-o lume a arhetipurilor muzicale ce izvorăsc dintr-un talent nativ, ce a asimilat și a conservat tradiția muzicală a zonei pe cale orală, bazându-se pe urechea și memoria muzicală și pe textele cărților de cult.

Recitativul liturgic și cântarea, indiferent de glasul în care s-ar cânta, gravitează în jurul tronsonului pentacordal istic (acusticul 3 din sistemul modal), cu bicentrare modală, de cele mai multe ori minoră (prin prezența frecventă a lui zo ifes), aflată în relație de terță. Aceste trăsături modale care îi sar în ochi unui muzician profesionist sunt, cu siguranță, moșteniri folclorice înmagazinate în structurile artistice arhetipale ale cântăreților bihoreni. Ele izvorăsc din sufletul omului și se amestecă minunat în cântarea bisericească, conferindu-i personalitate stilistică și frumusețe filocalică incontestabilă. Simplitate, puritate, melos nostalgic și tânguitor, sinceritate, noblețe - acestea sunt sugestiile cântării care te învăluie în bisericuță.

Cântarea obștei la unison, unitară fără să fie condusă de vreun dirijor, cucerește orice ascultător, oricât de pretențios ar fi din punct de vedere artistic. Asculți, în Biserica Ortodoxă de lemn din Felix, muzică pură, necizelată, frumoasă prin ea însăși și înfrumusețată de frumusețea sufletească

și de sinceritatea cântărețului și a obștei. Statornicia tradiției își spune cuvântul și pecetluiește toată arta cultică zămislită în acest locaș.

Biseriuța Ortodoxă de lemn din centrul Băilor Felix sfidează modernitatea ambientală gălăgioasă a stațiunii balneoclimaterice prin monumentele umane pe care le ocrotește, ea însăși fiind un monument arhitectonic unic: preotul arhimandrit Iorest Grebenea, cântărețul de strană Miron Popa și obștea parohială statornică, formată din localnicii binecredincioși